

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14 и 10/15), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О

ЗА МЕДИЦИНСКОТО ЗГРИЖУВАЊЕ ПРИ СЕЛЕКТИВЕН МУТИЗАМ

Член 1

Со ова упатство се утврдува медицинското згрижување при селективен мутизам.

Член 2

Начинот на медицинското згрижување при селективен мутизам е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на медицинското згрижување при селективен мутизам по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на згрижувањето, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-2674/1
27 февруари 2015 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Тодоров

СЕЛЕКТИВЕН МУТИЗАМ

МЗД Упатство
13.10.2009

- Општи информации
- Епидемиологија
- Симптоми
- Третман
- Поврзани извори

ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

- Селективниот мутизам е форма на абнормално поведение кога детето одбива да зборува во една конкретна или во повеќе социјални ситуации откако нормално воспоставил говор.
- Етиологијата на ова нарушување е мултифакториелна. Факторите, поврзани со темпераментот и анксиозноста имаат значителна улога кај селективниот мутизам.
- Роднините на децата кои развиваат селективен мутизам почесто имаат психијатриски нарушувања, посебно разни форми на анксиозност во споредба со општата популација.
- Селективниот мутизам, се чини, е многу отпорен на промени, особено во ситуациите кога долго трае. Затоа, раната интервенција е многу важна.

ЕПИДЕМИОЛОГИЈА

- Преценето е дека преваленцата на селективниот мутизам е 0.2-0.8 %; нарушувањето е најчесто помеѓу 5-та и 8-та година од животот, кога децата започнуваат да престојуваат во дневните престои во училиште.

СИМПТОМИ

- Емотивните фактори се многу важни во етиологијата.
- Нарушувањето вообичаено започнува постепено и обично е асоцирано со конкретна ситуација, на пример, кога детето започнува да оди во дневниот престој во училиште. Ако мутизмот се јави истовремено со почетокот на училиштето, дијагнозата не треба да се поставува до крајот на првиот месец.
- Детето може да зборува дома, но да одбива да зборува на кое било друго место. Обратни ситуации се многу ретки.
- Околу 70 % од децата со селективен мутизам имаат и други психолошки проблеми, како анксиозност, енкомпреза, енуреза, хиперактивност или тикови.

ТРЕТМАН

- Децата со селективен мутизам треба да бидат проценети од детски психијатар.
- Третманот се базира на сеопфатна процена која ги разоткрива примарните и коморбидните проблеми.
- Различни пристапи се усвоени во третманот на селективниот мутизам, како на пример, семејна терапија, терапија преку игра, бихевиорална терапија, терапија на говор и групна терапија.

- Во моментот се препорачуваат модификација на поведението или други когнитивни методи заедно со соработка со семејството и училиштето или персоналот од дневниот престој.
- Селективните серотонин реуптаке инхибитори, посебно флуокетин-от се соопштува дека се корисни кога се третираат деца со селективен мутизам. Во моментот фармакотерапијата не може да се смета за избор од прва линија, но ако другите методи на третман не се ефикасни, лековите треба да се додадат на терапевската шема. Овие лекови, како и да е, немаат официјална дозвола за педијатриска употреба.
- Детето и понатаму ќе биде срамежливо и подложно на симптоми на анксиозност во конкретните ситуации, дури и ако третманот е успешен.

ПОВРЗАНИ ИЗВОРИ

16.5.2007

- Литература

Литература

- Cohan SL, Chavira DA, Stein MB. Practitioner review: Psychosocial interventions for children with selective mutism: a critical evaluation of the literature from 1990-2005. *J Child Psychol Psychiatry* 2006 Nov; 47(11): 1085-97. **PubMed**
- Kumpulainen K. Kumpulainen K. Phenomenology and treatment of selective mutism. *CNS Drugs* 2002; 16(3): 175-80. **PubMed**
- Viana AG, Beidel DC, Rabian B. Selective mutism: a review and integration of the last 15 years. *Clin Psychol Rev* 2009 Feb; 29(1): 57-67. **PubMed**

Автори:

Овој извадок е креиран и ажуриран од Издавачкиот тим на ЕБМГ (EBMG Editorial Team).

Article ID: rel00380(033.009)

© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

РЕФЕРЕНЦИ

1. Kirsti Kumpulainen Article ID: ebm00693 (033.009)© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM Guidelines, 13.10.2009, www.ebm.guidelines.com**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 5 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање до 2017 година.**